અધ્યાય ૧૩

ભીમાજી-ક્ષયનિવારણ

**શ્રી ગણેશાય નમ: । શ્રી સરસ્વત્યૈ નમ: । શ્રી ગુરુભ્યો નમ: ।
શ્રી કુલદેવતાયૈ નમ: । શ્રી સીતારામચંદ્રાભ્યાં નમ: ।
શ્રી સદ્‌ગુરુસાઈનાથાય નમ: ।**

માયાની અકળ કળા : *બાબાનાં વચનો ઊંડાં, ટૂંકાં, અર્થગંભીર, સચોટ, જોરદાર તથા સમતોલનભર્યાં હતાં: હું સદા ફકીર છું. મારે ઘરબાર કુટુંબ-કબીલું-કંઈ નથી. એ બધી ચિંતા છોડીને હું એક સ્થળે બેસી ગયો છું. તેમ છતાં અકળ માયા મને પણ ઘણી વાર સતાવે છે. મારી જાતને હું ભૂલી શકું છું પણ માયાને ભૂલી શકતો નથી. તે તો સદા મારા પર આવરણ પાથર્યા જ કરે છે. શ્રીહરિની આ માયા બ્રહ્માને તેમજ સર્વ દેવોને પણ પજવે છે. તો પછી મારા જેવા ફકીરનું તો પૂછવું જ શું ? માત્ર શ્રીહરિનું શરણું પકડનારા જ શ્રીહરિની કૃપાથી માયાની પકડમાંથી મુકત બને છે.''*

આમ બાબા માયાની શકિત વર્ણવતા હતા. ભાગવતમાં ભગવાન શ્રીકૃષ્ણે ભકતશ્રેષ્ઠ ઉદ્ધવને કહ્યું છે કે ''સંતો મારું જીવંત સ્વરૂપ છે.'' નિજ ભકતોના શ્રેયાર્થે બાબા શું કહેતા તે સુણજો: ''જે સદ્‌ભાગી છે અને જેનાં પાપ નષ્ટ થયાં છે તેવા પુરુષો જ મારું પૂજન કરે છે. જો તમે નિત્ય 'સાઈ, સાઈ' નામ લેશો તો હું તમને સાત સમુદ્ર પાર લઈ જઈશ. આ વચનો સત્ય માનશો તો જરૂર લાભ થશે. અષ્ટ વિધિ કે સોળ વિધિ પૂજનના સાહિત્યની મારે કોઈ જરૂર નથી. જ્યાં પૂર્ણ ભકિત છે ત્યાં હું સદા હાજર છું.'' જે લોકોએ બાબાનું શરણ પકડેલું તેવા ભકતોના કલ્યાણ માટે બાબાએ શું શું કર્યું હતું તે સાંભળો.

ભીમાજી પાટીલ : *પુના જિલ્લાના જુન્નર તાલુકાના નારાયણ ગામના ભીમાજી પાટીલ છાતીના સખ્ત દર્દથી સને ૧૯૦૯થી પીડાતા હતા અને એ દર્દ ખૂબ લાંબુ ચાલ્યું. અંતે આ દર્દમાંથી તેને ક્ષય થયો. તેણે ઘણી દવા કરી પણ કંઈ ન વળ્યું. છેવટે સર્વ આશા છોડી તેણે ઈશ્વરને પ્રાર્થના કરી: ''હે નારાયણ!*

હવે તો આપ જ મને સહાય કરો.'' એ વાત તો સર્વવિદિત છે કે આપણી સારી સ્થિતિમાં, સંપદવેળા આપણે ભગવાનનું સ્મરણ કરતા નથી. પણ દુ:ખમાં, વિપદવેળા આપણને ભગવાન સાંભરે છે. એથી ભીમાજીએ હવે પ્રભુને યાદ કર્યા. તેના મનમાં થયું કે બાબાના મહાન ભકત શ્રી નાનાસાહેબ ચાંદોરકરની સલાહ લઉં તો સારું. તેથી પોતાના દર્દની સર્વ વીગત જણાવી તેણે તેમના પર એક પત્ર લખ્યો અને સલાહ માંગી. ઉત્તરમાં નાનાસાહેબે લખ્યું કે ''હવે તો માત્ર એક છેલ્લો ઉપાય છે.'' નાનાસાહેબની આ સલાહ પર શ્રદ્ધા રાખીને પાટીલે શિરડી આવવાની તૈયારી કરી. ગાડામાં બેસાડી તેને શિરડીની મસીદમાં લાવ્યા અને બાબા પાસે બેસાડ્યા. એ વેળા નાનાસાહેબ તથા શામા ત્યાં હાજર હતા. બાબા બોલ્યા : ''આના પૂર્વના પાપકર્મને લીધે આ દર્દ થયું છે. તેમાં હું શું કરું? નાના, તું આવાને કેમ મારે માથે મારે છે ?'' એમ બોલી પોતે વચ્ચે પડવા રાજી નથી એમ કહ્યું. એ સાંભળી ભીમાજી તો નિરાશ બની રડવા લાગ્યા. તે બોલ્યા : ''બાબા, હું તો નિરાધાર છું. આપ જ મારી છેવટની આશા છો. માટે જ મેં આપનું શરણ પકડ્યું છે. આપ મારા પર દયા કરો.'' એથી બાબાનું અંતર દ્રવ્યું. તે બોલ્યા : ''રહેજે. તું બધી ચિંતા છોડી દેજે. તારા દુ:ખનો અંત આવ્યો છે. ગમે તેવા દુ:ખમાં સબડતો માણસ એક વાર પણ આ મસીદનાં પગથિયાં ચડશે તેવી જ તેની બધી પીડાનો અંત આવશે ને સુખી થશે. દ્વારકામાઈનો ફકીર બહુ દયાળુ છે. એ જ તારાં બધાં દર્દ નિવારશે અને દયાથી, પ્રેમથી તારું રક્ષણ કરશે.'' ભીમાજીને દર પાંચ પાંચ મિનિટે ઊલટીમાં લોહી પડતું હતું. પણ અહીં મસીદમાં આવતાં જ બાબાની હાજરીમાં ઊલટી જ બંધ થઈ ગઈ. આવાં આશાનાં દયાળુ વચનો બાબાએ ઉચ્ચાર્યાં ત્યારથી જ દર્દ કમી થવા લાગ્યું. ભીમાબાઈનું મકાન સગવડભર્યું-આરોગ્યપ્રદ સ્થળ નહોતું. છતાં એ જ મકાનમાં ઉતરવા બાબાએ ફરમાવ્યું. તેથી બાબાની આજ્ઞા માનીને ભીમાજી ત્યાં રહ્યા. એ દરમ્યાન બે સ્વપ્ન દ્વારા બાબાએ તેને આરામ કર્યો. તેને પ્રથમ સ્વપ્ન આવ્યું, તેમાં જાણે પોતે નિશાળમાં ભણે છે ત્યાં મહેતાજી એક કવિતા મોઢે કરવાની આપે છે. તે પોતે મોઢે કરી લાવ્યા નથી. તેથી આવડતી નથી. માટે મહેતાજીએ તેને સોટીના ઘણા ફટકા માર્યા. તે ખૂબ દુ:ખી થઈને ખૂબ રડ્યા. આ સ્વપ્ન પૂરું થયા પછી બીજું સ્વપ્ન આવ્યું. તેમાં જાણે તેની છાતી પર બેસી

પથ્થરવટણો લઈની એક જણ ખૂબ જોરથી છાતી પર ઘસે છે, જેથી તેને અસહ્ય પીડા થાય છે. આ બન્ને સ્વપ્નમાં ભારે પીડા સહન કરી જેવા તે જાગ્યા તેવા જ સાવ સાજા બની ગયા અને પછી ઘેર ગયા. એ પછી તે વારંવાર આવતા હતા અને પોતાના પર બાબાએ કરેલી કૃપા ગદ્ગદ કંઠે યાદ કરતા અને બાબાના પગમાં પડી જતા. ભકતો કૃતઘ્ન ન બનતાં સદા દઢ શ્રદ્ધાથી ભક્તિથી સદા પોતાનું સ્મરણ કરે તે સિવાય અન્ય કશું બાબા માગતા નહોતા. મહારાષ્ટ્રમાં દર માસે કે દર પખવાડિયે લોકો ઘેર સત્યનારાયણનાં પૂજન-કથા કરે છે. આ ભીમાજી પાટીલે ઘેર જઈ સત્યનારાયણવ્રત-પૂજાને બદલે સાઈસત્યવ્રત-પૂજન જ શરૂ કર્યું હતું.

બાબા ગણપત દરજી : બાબા ગણપત દરજી નામે બાબાનો એક ભકત હતો. તે મૅલેરિયા તાવથી હેરાન થતો હતો. તેણે સર્વ પ્રકારની દવા તથા ઉકાળા પી જોયા, પણ બધું નિષ્ફળ ગયું. તાવ મુદ્દલ ઉતરતો જ નહિ. તેથી શિરડી મસીદમાં આવી બાબાના પગમાં પડી ગયો. એક વિચિત્ર ઉપાય બતાવતાં બાબા બોલ્યા : ''લક્ષ્મીમંદિર પાસે કાળિયા કૂતરાને દહીંભાત ખવડાવજે. તારો તાવ ચાલ્યો જશે.'' બાબાના આ ઉપાયનો અમલ કેમ કરવો તે ખબર નહોતી. જેવો તે ઘેર ગયો કે તરત જ તેને ભાત તથા દહીં મળી ગયાં. તે લઈ તે લક્ષ્મીમંદિર પાસે આવ્યો ત્યારે એક કાળિયો કૂતરો પૂછડી હલાવતો ત્યાં જોયો. તરત જ તેણે દહીંભાત એ કૂતરા પાસે મૂક્યાં. કૂતરો તે ખાઈ ગયો અને અદ્ભુત રીતે બાબાનો મૅલેરિયા-તાવ તે દિવસથી જતો રહ્યો.

બાપુસાહેબ બુટી : એક વાર બાપુસાહેબ બુટીને મરડો થયેલો અને સાથે ઊલટી પણ થયા કરતી હતી. તેની પાસે પુષ્કળ પેટન્ટ દવાઓ હતી પણ કોઈ દવા કારગત નીવડી નહિ. આ ઝાડા તથા ઊલટીને લીધે બાપુસાહેબને અશક્તિ ઘણી આવી ગઈ. તેથી તે બાબાનાં દર્શન સારુ મસીદ સુધી પણ જઈ શકયા નહિ. એથી બાબાને જ તેણે બોલાવ્યા અને પોતાની સામે બેસવા કહ્યું. પછી બાબા બોલ્યા : ''ઊલટી પણ બંધ જ થવી જોઈએ.'' બાબાના આ વચનોનું બળ તો જુઓ ! એ જ પળે બુટીનાં બન્ને દર્દ અલોપ થયાં અને શ્રી બુટી સાવ સાજા થઈ ગયા.

બીજી એક વાર બુટીને કૉલેરા થયેલો. એથી ઝાડા-ઊલટી સાથે તૃષા પણ ખૂબ લાગતી હતી. તેમના અંગત ડૉ. પીલ્લાઈએ ઘણીયે દવા અજમાવી જોઈ પણ દર્દ બિલકુલ નરમ પડ્યું નહીં. છેવટ બુટી બાબા પાસે ગયા અને દર્દ મટે તથા છીપાય તેવો કોઈ પીવાનો પદાર્થ બતાવવા વિનંતી કરી. બાબાએ તેમને બદામ-ચારોળી-પિસ્તાંની રાબડી સાકરમાં બનાવીને તે પીવાનો ઇલાજ બતાવ્યો. આવું પીવાથી તો ઊલટું આ દર્દ વધે ને ભયંકર રૂપ પકડે અને કદાચ દર્દીને ખલાસ કરી નાંખે એવો જ વૈદ્ય-દાકતરો અભિપ્રાય આપશે. પણ બુટીએ બાબાની આજ્ઞાનો બરાબર અમલ કર્યો અને તેમનું દર્દ અજબ રીતે નાબૂદ થયું.

આળંદી સ્વામી : આળંદી સ્વામી બાબાનાં દર્શનાર્થે શિરડી આવ્યા. તેના કાનમાં એવી સખ્ત પીડા ઉપડેલી કે જેથી તેને ઊંઘ બિલકુલ આવતી નહોતી. તે માટે તેણે અગાઉ ઑપરેશન પણ કરાવ્યું હતું. છતાં કશો ફાયદો થયો નહોતો. અહીં તો દર્દ અસહ્ય બન્યું અને શું કરવું તે કંઈ ખબર પડતી નહોતી. શિરડીથી વિદાય થતી વેળા તે બાબાની રજા લેવા આવ્યા. એ વખતે આ સ્વામીના કાનના દર્દનો ઉપાય બતાવવા શામાએ વિનંતી કરી. બાબાએ આશ્વાસન આપીને કહ્યું: ''અલ્લા અચ્છા કરેગા.'' પછી તો સ્વામી ત્યાંથી પૂના ગયા અને અઠવાડિયા બાદ શિરડી તેમનો કાગળ આવ્યો કે ''કાનમાં સોજો તો છે, પણ હવે દર્દ થતું નથી.'' એ સોજાના ઑપરેશન માટે તે મુંબઈ ગયા ત્યારે કાન તપાસીને સર્જને કહ્યું કે ''ઑપરેશનની આમાં જરૂર નથી. સ્વતઃ જ મટી જશે.'' બાબાનાં વચનોની આવી અજબ અસર થતી હતી.

કાકા મહાજની : કાકા મહાજની નામે ભકતને એક વાર શિરડીમાં બહુ ઝાડા થતા હતા. બાબાની સેવામાં કોઈ વિઘ્ન ન આવે અને તરત ઝાડે જવાય તે સારુ. તેણે મસીદના એક ખૂણામાં પાણી ભરેલો લોટો રાખ્યો હતો. સાઈબાબા બધી વાત જાણતા હતા. તેથી કાકાએ આ વાત બાબાને સીધી કરી નહોતી. તે તો માનતા હતા કે બાબા મને જલદીથી આરામ કરી દેશે. એ સમયમાં મસીદના ચોકમાં લાદી જડવાની બાબાએ રજા આપી હતી. પણ જ્યારે એ કામ ચાલવા લાગ્યું ત્યારે બાબા ભારે ક્રોધે ભરાઈને બરાડા પાડવા લાગ્યા. એથી બધા ડરીને મસીદમાંથી નાસી ગયા. કાકા પણ નાસવા જતા હતા ત્યાં જ બાબાએ તેને પકડીને બેસાડ્યા. આ ગડબડાટમાં કોઈની મગફળી ભરેલી નાની થેલી ત્યાં પડી રહી હતી. બાબાએ તે થેલીમાંથી મૂઠી ભરી મગફળી કાઢી હાથથી મસળી ફૂંક મારી તેનાં ફોતરાં ઉડાડી દીધાં અને મગફળીના દાણા કાકાને ખાવા આપ્યા. બૂમ-બરાડા પાડતાં પાડતાં જ પોતે મગફળી ફોલ્યે જતા અને દાણા કાકાને ખવડાવતા હતા અને સાથે પોતે પણ કોઈ કોઈ દાણા મોંમાં મૂકતા હતા. કોથળીમાંની બધી મગફળી પૂરી થઈ રહી ત્યારે કાકાને કહ્યું,: ''પાણી લાવ. મને તરસ લાગી છે.'' અને કાકા એક પાણીનો લોટો ભરી લઈ આવ્યા. તેમાંથી અધ્ધરથી બાબાએ થોડું પાણી પીને બીજું કાકાને પાયું. ત્યાર બાદ બાબા બોલ્યા. ''હવે તારા ઝાડા બંધ થયા છે. લાદી જડવાનું કામ કરવા લાગો.'' દરમ્યાન નાસી ગયેલા ભકતો પણ પાછા આવ્યા અને લાદીનું કામ કરવા લાગ્યા. કાકાના ઝાડા બંધ થઈ ગયા હતા તેથી તે પણ કામે લાગી ગયા. શું મગફળી ઝાડા બંધ કરવાની દવા છે ? વૈદ્યકશાસ્ત્રના સિદ્ધાંત મુજબ તો મગફળીથી ઊલટા ઝાડા વધે છે ને મટતા જ નથી. પણ આવા દૃષ્ટાંતમાં બાબાનાં વચનો જ સાચી દવા બનતી હતી.

હર્દાના દત્તોપંત : હર્દાના એક ગૃહસ્થ દત્તોપંતને ચૌદ વર્ષથી પેટનું દર્દ હતું. કોઈ ઉપાયથી તે મટતું નહોતું. એવામાં તેણે સાંભળ્યું કે શિરડીના સાઈબાબા દર્શનમાત્રથી રોગ મટાડે છે. તેથી શિરડી આવી તે બાબાના ચરણે પડ્યા. દયાળુ બાબાએ તેના સામું જોઈ આશીર્વાદ આપ્યો. મસ્તક પર હાથ મૂકયો. જેવી આશીર્વાદ સાથે તેણે બાબાની ઉદી લીધી તેવું જ તેનું સર્વ દુઃખ મટી ગયું અને પેટની કશી જ પીડા રહી નહિ.

(આ અધ્યાયના અંતે આપેલી નોંધમાં ભકત હેમાડપંતે બીજાં ત્રણ દૃષ્ટાંત પણ ટાંકેલાં છેઃ ૧) માધવરાવ દેશપાંડે (શામા)ને હરસનું દર્દ હતું. તે પર બાબાએ તેને સોનામુખીનો ઉકાળો પાયો ને દર્દ મટી ગયું. ત્યાર બાદ વળી બે વર્ષે તેને હરસની પીડા ઊપડી ત્યારે બાબાને પૂછ્યા વિના જ શામાએ સોનામુખીનો ઉકાળો લીધો. એથી તેનું દર્દ ઊલટું વધી ગયું. પણ પછીથી બાબાની કૃપા વડે તેનું દર્દ મટ્યું હતું.

(૨) કાકા મહાજનીનો મોટો પુત્ર ગંગાધરપંત ઘણા દિવસથી પેટના દર્દને લીધે પીડાતો હતો. બાબાનું નામ સાંભળી તે શિરડી આવ્યો અને દર્દ મટાડવા બાબાને અરજ કરી. બાબાએ પેટ પર હાથ ફેરવીને કહ્યું: ''ભગવાન તને મટાડશે,'' અને એ જ પળે તેનું પેટનું દર્દ નિર્મૂળ થયું અને તે સાવ સાજો થઈ ગયો.

૩) નાનાસાહેબ ચાંદોરકરને પણ એક વાર પેટની ભારે પીડા ઉપડેલી. દિવસ-રાત ક્યાંય ચેન પડતું નહોતું. દાકતરોએ કેટલાંયે ઈજેકશન માર્યાં. પણ તેની કશી જ અસર ન થઈ. છેવટે તે બાબા પાસે ગયા. બાબાએ તેને ઘી જોડે બરફી મિલાવીને આપી અને તે લેતાં જ તેનું દર્દ મટી ગયું. આ સર્વ વાતોનો સાર એટલો છે કે દર્દ મટાડવાની સાચી દવા તો બાબાનાં આશીર્વાદાત્મક વચનો જ હતાં !)

સ્વસ્તિ શ્રી સંતસજ્જનપ્રેરિતે ભકત હેમાડપંત વિરચિતે
શ્રી સાઈસમર્થ સચ્ચરિત્રે 'ભીમાજી ક્ષયનિવારણ'
નામ તેરમો અધ્યાય: સંપૂર્ણ ।
શ્રી સદ્‌ગુરુ સાઈનાથાર્પણમસ્તુ । શુભં ભવતુ ।